



psychologische (na)zorg bij kanker

## Wat biedt het Ingeborg Douwes Centrum?

Het Ingeborg Douwes Centrum biedt psychologische (na)zorg aan mensen met kanker en hun naasten bij het omgaan met de gevolgen van hun ziekte en de medische behandeling daarvan. De behandeling is afgestemd op de individuele wensen en behoeften en wordt gegeven ongeacht de aard en de ernst van de ziekte, de fase van de medische behandeling en het bestaande perspectief.

## Wie zijn de cliënten?

In 2013 waren 498 cliënten in behandeling: 463 volwassenen en 35 kinderen. Hiervan was 77% vrouw en 23% man.

De behandelingen vonden plaats tijdens en na de curatieve medische behandeling (54%), maar ook in de palliatieve fase (46%). Naasten en nabestaanden konden ook terecht na het overlijden van hun dierbare.

Een groot deel van de cliënten vraagt hulp vanwege een slechte prognose (46%).



## Patiënt, naaste en nabestaande

Het merendeel van de behandelde cliënten is zelf ziek (geweest). Daarnaast werden ook partners, naasten of nabestaanden van iemand met kanker behandeld.

Patiënt/ex-patiënt	65%
Partner	11%
Overige naaste (ouder/kind)	15%
Nabestaande	9%

## Vormen van kanker

Borstkanker	31%
Longkanker	11%
Hersentumor	8%
Hodgkin/Non-Hodgkin	7%
Darmkanker	7%
Pancreaskanker/slokdarmkanker	6%
Gynaecologische kanker	5%
Leukemie	3%
Prostaat kanker	2%
Overige kankersoorten	15%
Onbekend	5%

## Wanneer meldt men zich aan?

Een kwart van de cliënten meldt zich kort na de diagnose aan. Drie kwart meldt zich (langer) na afronding van de medische behandeling aan.

0 - 6 maanden na de diagnose	24%
6 - 12 maanden na de diagnose	22%
12 - 18 maanden na de diagnose	12%
18 - 24 maanden na de diagnose	7%
25 - 48 maanden na de diagnose	10%
> 48 maanden na de diagnose	15%
onbekend (deels naasten/nabestaanden)	10%

## Wie attendeert de cliënten op het Ingeborg Douwes Centrum?

Ziekenhuis (arts/verpleegkundige/MW)	25%
Huisarts	15%
Website/internet/krant/folder	13%
Familie/kennissen	12%
Inloophuizen in de regio/IPSO	11%
Bedrijfsarts	3%
Revalidatie/Herstel en Balans/fysio	3%
Thuiszorg/Care for Cancer/Markant	1%
KWF	1%
Onbekend/anders	16%

## Leeftijdopbouw

Vergeleken met de landelijke leeftijdsverdeling waarop men kanker krijgt, meldden zich relatief veel jonge mensen aan.

0 - 18 jaar	7%
19 - 30 jaar	9%
31 - 40 jaar	13%
41 - 50 jaar	22%
51 - 60 jaar	29%
61 - 70 jaar	14%
71 - 80 jaar	4%
81 en ouder	2%

## In welke ziekenhuizen worden de cliënten behandeld?

De cliënten die zich in 2013 aanmeldden werden hoofdzakelijk behandeld in het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis (21%), het AMC (15%), het VUmc (14%), het Sint Lucas Andreas Ziekenhuis (11%) of het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (10%).

Cliënten werden in mindere mate behandeld in ziekenhuizen in de regio, zoals in Amstelveen en Haarlem.



Ingeborg Douwes Centrum  
IJsbaanpad 9-11  
1076 CV Amsterdam  
(t) 020-3640330  
ingeborgdouwescentrum@slaz.nl  
www.ingeborgdouwescentrum.nl



## Wat is de hulpvraag?

Rond de diagnose en tijdens de curatieve fase zijn hulpvragen vaak gericht op acute stress en angst, omgaan met onmacht en onzekerheid, behandelkeuzen of vragen als 'Hoe vertel ik het de kinderen?'. Na afloop van de medische behandeling zijn vragen gericht op verwerking van de ziekte, het leren accepteren van veranderingen en heroriëntatie. Bij een slechte prognose is de hulpvraag vaak gericht op angst voor het sterven en op afscheid nemen. De hulpvraag van nabestaanden heeft betrekking op verder leven en omgaan met verlies.

## Behandelthema's

Behandelthema's zijn onder meer:

- Acceptatie, zingeving en heroriëntatie
- Omgaan met rouw en verlies
- Sombereidheid en angst bij kanker
- Innerlijke kracht en veerkracht
- Kanker en je partner, kinderen
- Kanker en de omgeving in bredere zin
- Omgaan met eindigheid
- Existentiële vragen
- Vermoeidheid na kanker
- Leven met kanker

## Verloop van de behandeling

In een kennismakingsgesprek wordt geïnventariseerd wat het probleem is en wat de vraag van de cliënt is. Vervolgens wordt een behandeling voorgesteld die kan bestaan uit een individuele behandeling — eventueel met de partner of het gezin —, een groepsbehandeling of een combinatie van hiervan.

Tevens wordt er een inschatting gemaakt van het aantal gesprekken dat nodig is, voor zover dat met de grilligheid van het ziekteverloop aan het begin van de behandeling mogelijk is.

## Groepsaanbod

Naast individuele behandeling biedt het centrum ook groepsbehandeling aan. Groepsbehandelingen zijn afgestemd op specifieke thema's en op de hulpvragen van de groep, en hebben een therapeutisch doel en een lotgenotencomponent.

Het aanbod bevatte in 2013 onder meer:

- Kanker, hoe nu verder?
- Mindfulness
- Rouw, waar loop je tegenaan?
- Als je weet dat je niet meer beter wordt
- Als één van je ouders kanker heeft



## Kinderen

Kinderen die vastlopen in het omgaan met de ziekte of het overlijden van een gezinslid, worden behandeld door een gespecialiseerde kinderpsycholoog. Als een ouder zich zorgen maakt over het functioneren van zijn of haar kind(eren), dan onderzoeken wij of begeleiding noodzakelijk en gewenst is. Ook worden regelmatig gezinsgesprekken gevoerd om de onderlinge communicatie over het verloop van de ziekte op gang te brengen of te houden. In 2013 waren 35 kinderen van ernstig zieke of overleden ouders onder behandeling.

## Resultaat van de behandeling

Met behulp van de zogenoemde Hospital Anxiety and Depression scale (HADS) wordt cliënten — zowel voorafgaand aan als na afloop van de behandeling — gevraagd in welke mate zij angst en somberheid ervaren. De meting voorafgaand aan de behandeling helpt de psychologen met het stellen van een diagnose. De meting na afloop van de behandeling laat zien of, en in hoeverre de klachten zijn afgenomen. Op deze manier wordt de effectiviteit van de behandeling inzichtelijk en meetbaar.

## Cliënttevredenheid

**8.9** De cliënten waarderen de geboden zorg in 2013 met gemiddeld een 8.9. Zij geven bij de afronding van de behandeling aan dat ze beter kunnen omgaan met emoties, de situatie beter kunnen accepteren, minder stress en spanning ervaren, weer kunnen genieten, meer zelfinzicht hebben en bewuster leven. De tevredenheid is ook gebaseerd op therapeutische kernwaarden als respectvolle omgang, deskundigheid, vertrouwen in de hulpverlener, het kunnen meebeslissen over de behandeling en het ontvangen van informatie.



## Ontwikkelingen in 2013

*Uitbreiding centrum:*

Om aan de groeiende vraag naar psycho-oncologische (na)zorg tegemoet te kunnen komen, heeft de zorgverzekeraar medio 2013 extra budget toegezegd en is het team van psychologen uitgebreid van 7 naar 9 personen.

*Deskundigheidsbevordering:*

Het centrum wordt steeds vaker benaderd voor scholing en workshops. Deze vraag is afkomstig van onder meer ziekenhuizen, inloophuizen en fysiotherapiepraktijken in de regio.

## Samenwerking

De (psychosociale) zorg voor mensen met kanker en hun naasten is erbij gebaat dat er nauw wordt samengewerkt tussen de partners in de oncologische zorgketen. Daarom werkt het Ingeborg Douwes Centrum samen met ziekenhuizen in de regio, en participeert het in het Netwerk Palliatieve Zorg Amsterdam-Diemen. Ook met de inloophuizen in de regio wordt intensief samengewerkt, doorverwezen en kennis gedeeld. Verder werkt het centrum mee aan wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de psycho-oncologie.

## Kennis delen

Om mensen met kanker en hun naasten zo optimaal mogelijke zorg te kunnen bieden, is het delen van kennis en ervaring zeer belangrijk. Daarom biedt het centrum op maat gesneden voorlichtings- en scholingsbijeenkomsten voor zorgprofessionals. In 2013 is scholing gegeven aan oncologie-, hematologie- en poliverpleegkundigen (i.o.), onder meer over psychosociale oncologie en over depressie en existentiële vraagstukken.

